NORAKSTS

Lieta Nr. A42717208
SKA – 63/2011

S P R I E D U M S

Rīgā 2011.gada 26.aprīlī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore D.Mita
senators J.Neimanis
senatore R.Vīduša

piedaloties pieteicējam *I.F.*, viņa pārstāvim *A.S.* un
atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes pārstāvei *A.G.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *I.F.* un AS „Eesti Ehitus" pieteikumiem par Rīgas domes 2008.gada 16.septembra lēmuma Nr.4195 atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu, sakarā ar *I.F.* kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 27.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas domes 2007.gada 11.decembra lēmumu Nr.3194 privatizācijai, pārdodot izsolē, nodots Rīgas pilsētas pašvaldības īpašuma objekts – pašvaldībai piederošās AS „*/Nosaukums/*" akcijas.

Ar Rīgas domes 2008.gada 16.septembra lēmumu Nr.4195 apstiprināts Rīgas pašvaldības īpašuma objekta AS „*/Nosaukums/*" akciju privatizācijas projekts (turpmāk – Privatizācijas projekts).

[2] *I.F.* un AS „Eesti Ehitus" (šobrīd AS „Nordecon International") Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumus, lūdzot atcelt Rīgas domes 2008.gada 16.septembra lēmumu Nr.4195 daļā un izdot jaunu administratīvo aktu.

Pieteikumos norādīts, ka Rīgas dome, apstiprinot Privatizācijas projektu, ir nepamatoti sašaurinājusi privatizācijas pretendentu loku, tādejādi liedzot pieteicējiem piedalīties privatizācijas objekta privatizācijā.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2009.gada 16.jūlija spriedumu apmierināja pieteikumus daļā, uzliekot pienākumu Rīgas domei izslēgt no Privatizācijas projekta prasību, kas paredz, ka izsoles pretendenta īpašumā vai ilgtermiņa nomā ir jābūt zemei Latvijā (Privatizācijas projekta 6.2.3.punkts). Tiesa norādīja, ka atbildētāja ir pieļāvusi rīcības brīvības izmantošanas kļūdu, Privatizācijas projektā iekļaujot prasību, kurai nav ekonomiska un izsvērta pamatojuma.

[4] Izskatot lietu sakarā ar *I.F.* apelācijas sūdzību par spriedumu pieteikuma noraidītajā daļā, Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 27.maija spriedumu apmierināja pieteikumu daļā, atceļot ar pieņemšanas dienu Rīgas domes 2008.gada 16.septembra lēmumu Nr.4195 daļā par Privatizācijas projekta 6.1., 6.2.1. un 6.2.2.punktu apstiprināšanu. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem apsvērumiem.

[4.1] Pieteikums daļā par 6.2.1. un 6.2.2.punktu izslēgšanu no Privatizācijas projekta ir apmierināms, jo atbildētāja šajā daļā atzina pieteicēja pieteikumu.

[4.2] Gadījumā, ja pašvaldība izvēlas privatizācijas paņēmienu – izsoli ar pretendentu atlasi, tad saskaņā ar likumu „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" un 1994.gada 5.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.146 „Par pašvaldības īpašuma objekta privatizācijas projektu un privatizējamā pašvaldības īpašuma objekta informācijas lapu" (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr.146) 2.pielikuma 2.11.apakšpunktu pašvaldībai ir tiesības Privatizācijas projektā iekļaut pretendentu atlases noteikumus.

[4.3] No likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 26.panta otrās daļas un 27.panta secināms, ka pretendentu atlases noteikumi izsoles ar pretendentu atlasi gadījumā saistāmi ar īpašuma objekta turpmāku izmantošanu. Līdz ar to mērķis īpašo prasību izvirzīšanai pretendentiem (Privatizācijas projekta 6.2.punkts) ir saistīts ar AS „*/Nosaukums/*" turpmāku efektīvu darbību jomā, kurā tā darbojas līdz šim. Līdz ar to pašvaldība ir rīkojusies tiesiski, iekļaujot Privatizācijas projekta pretendentu atlases noteikumos īpašas prasības akciju iespējamam pircējam – izsoles pretendentam.

[4.4] Pašvaldība ir pārkāpusi vienlīdzības principu, iekļaujot Privatizācijas projektā 6.1.punktu, kas paredz, ka par izsoles pretendentu var būt tikai maksātspējīga

juridiskā persona vai personālsabiedrība, tādējādi izslēdzot no izsoles pretendentu loka fiziskās personas, kas atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 4.panta pirmajai daļai un Ministru kabineta noteikumiem Nr.206 „Par valsts un pašvaldību uzņēmumiem vai uzņēmējsabiedrībām piederošo kapitāla daļu pārdošanu" (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr.206) arī var būt privatizācijas subjekti.

[4.5] Privatizācijas projekta 6.2.4.punktā ietvertais nosacījums, ka iespējamam pircējam jāspēj sniegt ziņas par tā akcionāriem un īpašniekiem līdz pat patiesajiem labuma guvējiem, nepārprotami attiecas uz juridiskajām personām. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka tas ierobežo pieteicēja kā fiziskas personas tiesības.

[4.6] Privatizācijas projekta 6.2.5. un 6.2.6.punktos izvirzītās prasības atbilst likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 47.panta noteikumiem, līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka tās ierobežo pieteicēja tiesības piedalīties privatizācijas procesā.

[5] *I.F.* par Administratīvās apgabaltiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteikums par lēmuma, ar kuru apstiprināti Privatizācijas projekta 6.2.4. un 6.2.5.punkti, ir iesniedzis kasācijas sūdzību, lūdzot spriedumu šajā daļā atcelt un nodot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa nepareizi piemērojusi likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 26. un 27.pantu, jo šīs normas regulē uzvarētāja noteikšanas kārtību un pienākumu iesniegt objekta turpmākās izmantošanas plānu, nevis paredz pašvaldībai tiesības izvirzīt ierobežojumus, sašaurinot privatizācijas subjektu loku.

[5.2] Tiesa nepareizi piemērojusi likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 4.pantu, Ministru kabineta noteikumus Nr.206, likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 20.pantu, Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 4.pantu. Izņemot likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 4.pantā noteiktos kritērijus, nekādi citi atlases ierobežojumi personām, kuras vēlas privatizēt pašvaldības īpašuma objektu, nav noteikti. Pašvaldība ir patvaļīgi ieviesusi papildu privatizācijas subjektu priekšrocību kritērijus, radot nevienlīdzīgas iespējas pretendentiem.

[5.3] Tiesai, atzīstot, ka pašvaldība ir pārkāpusi tai piešķirto rīcības brīvību, nosakot ierobežojumu fiziskajām personām piedalīties privatizācijas procesā, vienlaikus

vajadzēja arī atzīt, ka atceļams ir arī Rīgas domes 2008.gada 16.septembra lēmums daļā par Privatizācijas projekta 6.2.4. un 6.2.5.punktu apstiprināšanu, tā kā šie nosacījumi acīmredzami izriet no sākotnējā nosacījuma par to, ka privatizācijas procesā var piedalīties tikai juridiskās personas.

[5.4] Atstājot spēkā Privatizācijas projekta 6.2.5.punktu, ir notikusi privatizācijas subjektu loka sašaurināšana, izslēdzot no privatizācijas subjektu loka fiziskās personas, kuras neveic saimniecisko darbību, jo saskaņā ar likuma „Par zvērinātiem revidentiem" 1.panta pirmās daļas 1.punktu, revidents var sniegt atzinumu tikai attiecībā uz tādām fiziskajām un juridiskajām personām, kas ir saimnieciskās darbības veicēji.

[5.5] Tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piekto daļu, jo sprieduma motīvu daļā nav analizējusi pieteicēja tiesas sēdē paustos argumentus attiecībā uz Privatizācijas projektā ietvertās privatizācijas objekta vērtības apmēru.

[6] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja kasācijas sūdzību. Atbildētājas pārstāve kasācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[7] Galvenais pieteicēja iebildums lietā ir par to, ka pašvaldība Privatizācijas projektā ir ierakstījusi īpašus nosacījumus attiecībā uz pretendentiem, tādējādi rīkojoties pretēji likumam „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju", kas, pieteicēja ieskatā, izsmeļoši reglamentē privatizācijas subjektam izvirzītās prasības.

[8] Pašvaldību īpašuma objektu (tostarp kapitāla daļu) privatizācija vispārīgi reglamentēta likumā „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju". Atbilstoši šā likuma I daļā skaidrotajam, ar privatizāciju ir saprotams vienveidīgu darbību kopums, kuru rezultātā mainās privatizējamā pašvaldības īpašuma objekta īpašnieks. Visos gadījumos jāatceras, ka privatizācijas mērķis saskaņā ar likuma 2.panta pirmajā daļā minēto ir, mainot pašvaldības īpašuma objekts īpašnieku, radīt labvēlīgu vidi privātā kapitāla darbībai Latvijas tautsaimniecības attīstības interesēs un sašaurināt darbību, ko pašvaldības veic kā komersanti. Viens no iemesliem, kāpēc Senāts ir atzinis, ka privatizācijai ir publiski tiesisks raksturs, ir tas, ka tā kalpo sabiedrības interesēm (*sk. 2006.gada 27.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-269 10.3.punktu*).

[9] Lai privatizētu pašvaldību īpašuma objektu, vispirms tiek izvēlēta privatizācijas metode, kas atbilstoši likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" I daļai ir juridisku darbību kopums, kas jāveic, lai privatizētu pašvaldības īpašuma objektu. Privatizācijas metodes ir izsmeļoši noteiktas likuma 2.panta otrajā daļā. Viena no tām – īpašuma objekta pārdošana privatizācijas subjektam jeb tā sauktā pārdošanas metode (2.panta otrās daļas 1.punkts).

Savukārt konkrētu privatizācijas metodes īstenošanas veidu nosaka izvēlētais privatizācijas paņēmiens. Viens no pārdošanas metodes īstenošanas veidiem ir objekta pārdošana izsolē (3.panta trešās daļas 1.punkts). Izsoles, atbilstoši likuma I daļā skaidrotajam, var būt divējādas – atklāta izsole un izsole ar pretendentu atlasi. Ja atklāta izsole ir tāda izsole, kurā izsoles dalībnieku loks netiek ierobežots, tad izsolē ar pretendentu atlasi izsoles rīkotājs nosaka ierobežojumus to personu lokam, kas ir tiesīgas kļūt par attiecīgās izsoles dalībniekiem. No Ministru kabineta noteikumu Nr.146 2.pielikuma 2.11.apakšpunkta izriet, ka pašvaldības īpašuma privatizācijas noteikumos izsoles ar pretendentu atlasi gadījumā ietverami arī pretendentu atlases noteikumi. Normatīvajos aktos nav sīkāk paskaidrots, kādi tieši var būt pretendentiem nosakāmie ierobežojumi. Attiecībā uz privātpersonām likums „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" tikai noteic, ka par privatizācijas subjektu (jeb personu, kurai ir tiesības iegūt pašvaldību īpašumu privatizācijas procesā) var būt fiziskā vai juridiskā persona, kam ir tiesības iegūt Latvijā kustamo vai nekustamo īpašumu (4.panta pirmā daļa).

[10] Likuma „Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" 44.pantā ir ietverti īpaši noteikumi attiecībā uz kapitāla daļu privatizāciju, savukārt Ministru kabineta noteikumos Nr.206 (kas izdoti uz šā panta pamata) ir noteikta kārtība, kādā pašvaldības veic to kapitālsabiedrībām piederošo kapitāla daļu pārdošanu. Tomēr nevienā speciālajā tiesību normā papildus vispārīgajam regulējumam attiecībā uz privatizācijas subjektu īpaši noteikumi nav ietverti.

[11] Ņemot vērā iepriekš teikto, Senāts secina, ka attiecībā uz privatizāciju, kura tiek veikta izsolē ar pretendentu atlasi, kā tas ir izskatāmajā lietā, nevar teikt, ka pašvaldībai attiecībā uz potenciālajiem pretendentiem jāizvirza tikai likumā noteiktie kritēriji (fiziskā vai juridiskā persona ar spēju iegūt īpašumu). Pašvaldība var noteikt papildu kritērijus. Tomēr, Senāta ieskatā, ierobežojumiem ir jābūt objektīviem un pamatotiem. Proti, papildu nosacījumu izvirzīšanai ir jābūt pamatotai ar mērķi, kādu

pašvaldība vēlas sasniegt ar konkrētā īpašuma privatizāciju, ņemot vērā arī sabiedrības intereses. Pašvaldības vadlīnija jebkuram privatizācijas procesam ir likumā noteiktais mērķis radīt labvēlīgu vidi privātā kapitāla darbībai Latvijas tautsaimniecības attīstības interesēs un sašaurināt darbību, ko pašvaldības veic kā komersanti. Pašvaldībai ir rīcības brīvība lemt par kāda nekustamā īpašuma objekta nodošanu privatizācijai, tomēr tālākajam procesam (kā rīcības brīvība tiek izmantota) ir jābūt balstītam uz objektīvi pārbaudāmiem kritērijiem.

Līdz ar to Senāts nepievienojas pieteicēja viedoklim, ka, konkrētajā gadījumā, kad tika paredzēta izsole ar pretendentu atlasi, papildu nosacījumi attiecībā uz pretendentiem Privatizācijas projektā paši par sevi ir neatbilstoši tiesību normām. Konkrētie ierobežojumi ir vērtējami pēc būtības.

[12] Apgabaltiesa tieši tā ir darījusi – izvērtējusi konkrēto nosacījumu pamatotību. Lielākajā daļā pieteikums ir apmierināts, atceļot Privatizācijas projektā noteiktos ierobežojumus pretendentiem. Senātam vērtēšanai nodoti divi no Privatizācijas projektā ietvertajiem nosacījumiem.

Atbilstoši Privatizācijas projekta 6.2.4.punktam par privatizācijas subjektu var būt persona, kura spēj sniegt ziņas par tās akcionāriem un īpašniekiem līdz pat patiesajiem labuma guvējiem – fiziskajām personām, kuru īpašumā ir vairāk kā 10 procenti komercsabiedrības kapitāla daļu (akciju).

Savukārt saskaņā ar 6.2.5.punktu potenciālajam pircējam ir jābūt maksātspējīgam, ko apliecina zvērināta revidenta atzinums.

[13] Apgabaltiesa pieteikumu daļā par Privatizācijas projekta 6.2.4.punktu noraidīja, pamatojot savu viedokli ar to, ka šajā punktā minētais nosacījums nepārprotami attiecas uz juridiskajām personām. Tādējādi nav pamata uzskatīt, ka tas ierobežo pieteicēja kā fiziskās personas tiesības un ka pašvaldība pretēji loģikai un saprātam pieprasītu fizisko personu izpildīt šā punkta nosacījumus.

Senāts pievienojas šim vērtējumam. Jāņem vērā, ka Privatizācijas projekts izstrādāts, kā vienu kritērijiem nosakot, ka pircējs ir juridiskā persona. Apgabaltiesa šo nosacījumu atcēla kā nepamatotu. Tādējādi, lai arī Privatizācijas projektā vairs nav šādas prasības, tas ir rakstīts, neņemot vērā, ka pircējs var būt arī fiziskā persona. Līdz ar to Privatizācijas projektā tiešā tekstā nav nošķirtas prasības attiecībā uz juridiskajām un fiziskajām personām. Tas tomēr nenozīmē, ka šobrīd atbilstoši tiesas nolemtajam

minētā prasība būtu piemērojama attiecībā uz fiziskajām prasībām. Kā jau apgabaltiesa norādīja, tas būtu pretēji jebkādai loģikai.

Ievērojot, ka Privatizācijas projekta 6.2.4.punkts neskar pieteicēja *I.F.* tiesības, tiesvedība, kas ierosināta, pamatojoties uz *I.F.* pieteikumu, šajā lietas daļā ir izbeidzama, kā to paredz Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punkts.

[14] Arī 2.6.5.punktā ietvertā prasība apliecināt savu maksātspēju ar zvērināta revidenta atzinumu, Senāta ieskatā, neattiecas uz pieteicēju. Pieteicējs ir fiziskā persona, kura neveic saimniecisko darbību. Savukārt zvērināta revidenta atzinums atbilstoši likuma „Par zvērinātiem revidentiem" 1.panta pirmās daļas 1.punktam ir zvērināta revidenta ziņojuma neatņemama daļa, kurā skaidri izteikts viedoklis par to, vai gada pārskatā, arī konsolidētajā gada pārskatā, ietvertie finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par attiecīgā klienta finansiālo stāvokli, peļņu vai zaudējumiem un naudas plūsmu saskaņā ar attiecīgajiem finanšu pārskatu sagatavošanas principiem (standartiem) un atbilst normatīvajiem aktiem. Gada un konsolidētie pārskati atbilstoši Gada pārskatu likumam un Konsolidēto gada pārskatu likumam jāgatavo personām, kuras veic saimniecisko darbību.

Ja uz pieteicēju būtu attiecināma prasība sniegt zvērināta revidenta atzinumu, tad būtu pamats vērtēt, vai akciju iegādes gadījumā ir pamatoti izvirzīt šādu prasību, tomēr konkrētajā lietā, kā jau teikts, šādam vērtējumam nav pamata. Uz pieteicēju minētā prasība nav attiecināma. Līdz ar to arī šajā *I.F.* pieteikuma daļā tiesvedība ir izbeidzama, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktu.

[15] Līdz ar to vienīgā prasība, kas attiecas uz pieteicēju, ir Privatizācijas projekta 6.2.6.punktā minētais, ka akciju iegādei izmantotie līdzekļi un brīvais kapitāls nav iegūti neparastos vai aizdomīgos darījumos. Šo prasību pieteicējs nav pārsūdzējis.

[16] Kasācijas sūdzībā minēts, ka apgabaltiesa ir pieļāvusi procesuāltiesisku pārkāpumu, jo spriedumā nav devusi novērtējumu pieteicēja tiesas sēdē paustajiem apsvērumiem attiecībā uz Privatizācijas projektā ietvertās privatizācijas objekta vērtības apmēru. Pieteicējs to norādījis kā Administratīvā procesa likuma 251.panta piektās daļas pārkāpumu.

Kā redzams no lietas materiāliem, pieteicējs šādu argumentu izteicis tikai apgabaltiesas sēdē. Apstāklis, ka kāds arguments, kas nav minēts pieteikumā vai apelācijas sūdzībā, pats par sevi nenozīmē, ka tāpēc tas nav vērtējams. To, vai šāda

argumenta nevērtēšana ir atzīstama par procesuālu pārkāpumu vai nē, nosaka konkrētās lietas apstākļi. Konkrētajā gadījumā apgabaltiesa secināja, ka pieteicējs faktiski iebilst Privatizācijas projekta 6.punktā pretendentiem izvirzītajām prasībām, līdz ar to pārsūdzot lēmumu par Privatizācijas projekta apstiprināšanu attiecīgajā daļā. Pieteicējs tam kasācijas sūdzībā piekrīt. Līdz ar to apsvērumi par cenu (kas ietverts Privatizācijas projekta 8.punktā) ir ārpus lietas, kas ierosināta, pamatojoties uz *I.F.* pieteikumu, izskatīšanas robežām un tāpēc apgabaltiesa pamatoti tos nav vērtējusi.

[17] Apgabaltiesa ir pieļāvusi procesuālo tiesību normu pārkāpumu. Kā redzams no lietas materiāliem, lietā ir divi pieteicēji – *I.F.* un AS „Eesti Ehitus" (šobrīd AS „Nordecon International"). Apgabaltiesas tiesneses lēmumā par apelācijas tiesvedības ierosināšanu attiecībā uz šo pieteicēju nolemts uz tiesas sēdi aicināt AS „Nordecon International" pārstāvi (zvērinātu advokāti), bet ne pašu pieteicēju. No lietas materiāliem nav redzams, vai paziņojums par tiesas sēdi ir nosūtīts AS „Nordecon International". Apgabaltiesas tiesas sēdes protokolā nav minēts, ka tiesa būtu lēmusi lietu izskatīt bez otras pieteicējas piedalīšanās. Līdz ar to nav konstatējams, ka apgabaltiesa būtu pienācīgi uzaicinājusi otru pieteicēju.

Tomēr šis pārkāpums nenoved pie sprieduma atcelšanas. *I.F.* un AS „Nordecon International" pieteikumos kopējs ir viens iebildums – par Privatizācijas projekta 6.2.3.punktu, kas ar rajona tiesas spriedumu ir atcelts. Pārējie iebildumi abiem pieteicējiem ir atšķirīgi. Rajona tiesa ir noraidījusi AS „Nordecon International" pieteikumu pārējā daļā, tā spriedumu nav pārsūdzējusi.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesas sprieduma atcelšana minētā pārkāpuma dēļ būtu formāla un nesasniegtu sprieduma atcelšanas mērķi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 3.punktu, 282.panta 2.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 27.maija spriedumu daļā, kurā noraidīts *I.F.* pieteikums atcelt Rīgas domes 2008.gada 16.septembra lēmumu Nr.4195 par Rīgas pašvaldības īpašuma objekta AS „*/Nosaukums/*" akciju privatizācijas projekta 6.2.4. un 6.2.5.punktu apstiprināšanu. Izbeigt tiesvedību lietā šajā daļā.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore	*(paraksts)*	D.Mita
Senators	*(paraksts)*	J.Neimanis
Senatore	*(paraksts)*	R.Vīduša

NORAKSTS PAREIZS

Senatore D.Mita

Rīgā 2011.gada 26.aprīlī